

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
1553-09

meddelad i Stockholm den 29 april 2010

KLAGANDE
AA

MOTPART
Kriminalvården
601 80 Norrköping

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Kammarrätten i Stockholms dom den 5 februari 2009 i mål nr 8187-08, se bilaga

SAKEN
Beräkning av strafftid

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten upphäver underinstansernas avgöranden och förklarar att AA vid beräkning av strafftiden har rätt att få avräkning för den tid som han var frihetsberövad i Polen i avvaktan på överlämnande till Sverige för verkställighet av fängelsestraffet.

Dok.Id 89002

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00
E-post: regeringsratten@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

YRKANDEN M.M.

AA yrkar att Regeringsrätten vid beräkning av strafftiden ska avräkna tiden för frihetsberövande som beror på verkställighet av den europeiska arresteringsordern. Således ska den tid som han var frihetsberövad i Polen avräknas från den tid han ska avtjäna till följd av hovrättens dom.

Han anför bl.a. följande. Enligt artikel 26.1 i rådets rambeslut 2002/584 RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna ska tiden för frihetsberövande som beror på verkställighet av en europeisk arresteringsorder avräknas från det totala frihetsberövande som ska avtjänas i den utfärdande medlemsstaten till följd av ett fängelsestraff. Det slut som kammarrätten har kommit fram till står i strid med rambeslutet, vilket Sverige har åtagit sig att följa.

Även om detta inte uttryckligen framgår av lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. kan det inte vara lagstiftarens vilja, att en person inte ska få avräkna den tid han varit frihetsberövad med stöd av en europeisk arresteringsorder från den tid han ska avtjäna enligt den dom som verkställigheten avser.

Om så ändå är fallet innebär det att lagstiftaren liksom svenska myndigheter och domstolar godtar att en person är frihetsberövad längre tid än vad som följer av reglerna om villkorlig frigivning eller till och med längre än vad som är föreskrivet i dom. Detta skulle strida mot det allmänna rättsmedvetandet.

Kriminalvården anför bl.a. följande. AA dömdes den 25 januari 2007 av Hovrätten över Skåne och Blekinge till fängelse i ett år och två månader. Av till domen bifogat avräkningsunderlag framgår att han var frihetsberövad i målet från den 3 oktober 2006 till och med den 11 januari 2007. Domen vann laga kraft den 25 maj 2007. AA anvisades plats på anstalten Kolmården den 17 juli 2007. Han inställde sig emellertid inte och efterlystes därför både nationellt och internationellt. En europeisk arresteringsorder utfärdades och han

Mål nr
1553-09

greps i Polen den 17 mars 2008. Han var frihetsberövad i Polen i avvaktan på överlämnande i sammanlagt 61 dagar. Den 11 juli 2008 överfördes han till Sverige och påbörjade samma dag verkställigheten av fängelsestraffet. Enligt det aktuella strafftidsbeslutet erhöll AA avräkning för frihetsberövande i enlighet med hovrättens avräkningsunderlag. Tidigaste dag för villkorlig frigivning inföll den 11 januari 2009 med en straffåterstod om fyra månader och 20 dagar. AA avvek i samband med permission den 14 oktober 2008 och har meddelat Kriminalvården att han nu befinner sig i Polen.

Frågan om avräkning av tid för frihetsberövande med anledning av misstanke om brott är reglerad i lagen om beräkning av strafftid m.m. När det i denna lag talas om frihetsberövande avses frihetsberövande som ägt rum i Sverige.

Enligt 33 kap. 7 § brottsbalken, BrB, ska domstol, om inte särskilda skäl talar mot detta, tillämpa bestämmelserna om tillgodoräkning av tid för frihetsberövande enligt bl.a. 19 a § lagen om beräkning av strafftid m.m. även i fråga om frihetsberövande som ägt rum utom riket. Allmän domstol kan alltså i samband med lagföring avräkna ett frihetsberövande utomlands. Någon sådan situation är det emellertid inte fråga om här. Det aktuella frihetsberövandet har skett efter domen.

Av 2 kap. 8 § andra stycket BrB framgår att villkor som har uppställts vid överlämning eller utlämning från en annan stat till Sverige ska gälla här i riket. Enligt praxis har avräkning tidigare inte medgetts av tid som den dömde på grund av domen varit frihetsberövad utomlands, såvida inte ett sådant villkor uppställts av den utländska domstolen i samband med utlämningsförfarandet (se t.ex. Kammarrätten i Stockholms dom den 3 mars 2003 i mål nr 549-03). I det nu aktuella fallet har den polska domstolen, såvitt framkommit, inte uppställt något sådant villkor.

I förarbetena till den lagstiftning som infördes med anledning av rambeslutet om

Mål nr
1553-09

en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (prop. 2003/04:7 s. 157 f.) uttalas att tidigare fastlagd praxis inte kan anses strida mot rambeslutet. Mot den angivna bakgrunden kan Kriminalvården inte finna att den nu överklagade domen skulle vara felaktig. Det bör dock beaktas att frågan inte är reglerad i svensk rätt och att det inte finns något avgörande från Regeringsrätten som berör området. Rättsläget får vidare anses ha förändrats i och med införandet av lagstiftningen kring överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder.

Enligt Kriminalvårdens uppfattning kan slutsatsen i förarbetena att tidigare praxis inte strider mot rambeslutet i och för sig diskuteras. En möjlighet för AA att få sig tillgodoräknat den tid han suttit frihetsberövad i Polen skulle kunna vara att i den polska domstolens beslut om överlämnande, trots att något formellt villkor enligt 2 kap. 8 § BrB inte uppställts, läsa in ett implicit villkor om att tillgodoräknande ska ske i enlighet med rambeslutets regler.

AA har härefter kommit in med ytterligare handlingar.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Rättslig reglering m.m.

EU-fördragets tidigare bestämmelse om rambeslut

Enligt artikel 34.2 b i EU-fördraget, i dess lydelse före Lissabonfördragets ikraftträdande, får rådet på området för polissamarbete och straffrättsligt samarbete – den s.k. tredje pelaren – fatta rambeslut om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning. Rambesluten ska vara bindande för medlemsstaterna när det gäller de resultat som ska uppnås men ska överlåta åt de nationella myndigheterna att bestämma form och tillvägagångssätt; de ska inte ha direkt effekt.

Mål nr
1553-09

Genom Lissabonfördragets ikraftträdande den 1 december 2009 avskaffades den hittillsvarande s.k. pelarstrukturen och det ordinarie lagstiftningsförfarandet blir, med vissa undantag, tillämpligt på hela samarbetsområdet. Härigenom kommer det straffrättsliga samarbetet och polissamarbetet att i huvudsak omfattas av samma rättsliga instrument och beslutsprocesser som gäller för t.ex. samarbetet rörande den inre marknaden.

Av artikel 9 i protokollet med övergångsbestämmelser framgår emellertid att rättsverkan för de akter som unionens institutioner, organ och byråer antar på grundval av EU-fördraget före ikraftträdandet av Lissabonfördraget ska bestå så länge dessa akter inte upphävs, ogiltigförklaras eller ändras med tillämpning av fördragen.

Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna

Rådets rambeslut om en europeisk arresteringsorder m.m. syftar enligt skäl 1 till att avskaffa det formella utlämningsförfarandet bland medlemsstaterna när det gäller personer som är på flykt undan rättvisan efter att ha fått sin slutgiltiga dom och att påskynda förfaranden för utlämningsärenden vad gäller personer som är misstänkta för brott. Enligt skäl 5 bör de traditionella samarbetsförbindelserna mellan medlemsstaterna ersättas av ett system med fri rörlighet för straffrättsliga avgöranden, såväl preliminära som slutliga. I skäl 6 anges att den europeiska arresteringsordern utgör den första konkreta åtgärden på det straffrättsliga området rörande principen om ömsesidigt erkännande. I skäl 10 framhålls att systemet med en europeisk arresteringsorder vilar på en hög grad av förtroende mellan medlemsstaterna.

I rambeslutets artikel 1 anges att den europeiska arresteringsordern är ett rättsligt avgörande, utfärdat av en medlemsstat med syftet att en annan medlemsstat ska

gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring eller för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd (punkten 1).

Medlemsstaterna ska verkställa varje europeisk arresteringsorder i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande samt bestämmelserna i rambeslutet (punkten 2).

Enligt artikel 2.1 får en europeisk arresteringsorder utfärdas bl.a. om ett straff eller annan frihetsberövande åtgärd i minst fyra månader har dömts ut.

I artikel 26 finns bestämmelser om avräkning av tiden för frihetsberövande i den verkställande staten. Den utfärdande medlemsstaten ska avräkna tiden för frihetsberövande som beror på verkställighet av en europeisk arresteringsorder från det totala frihetsberövande som ska avtjänas i den utfärdande medlemsstaten som ett resultat av att ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd har dömts ut (punkten 1). I detta syfte ska den verkställande rättsliga myndigheten, eller den centralmyndighet som utsetts enligt artikel 7, vid överlämnandet översända alla uppgifter om hur länge den eftersökte varit frihetsberövad på grundval av den europeiska arresteringsordern till den utfärdande rättsliga myndigheten (punkten 2).

De nationella domstolarnas skyldighet att tolka den nationella rätten rambeslutskonformt

Att rambeslut inte ska ha direkt effekt angavs, som framgått ovan, uttryckligen i artikel 34.2 b i EU-fördraget i dess tidigare lydelse. EU-domstolen uttalade dock i målet *Pupino* (C-105/03, p. 43) att den nationella domstol, som ska tolka den nationella rätten, vid tillämpningen av denna rätt är skyldig att i den utsträckning det är möjligt tolka den nationella rätten mot bakgrund av ett rambesluts ordalydelse och syfte, för att uppnå det avsedda resultatet och därmed agera i överensstämmelse med artikel 34.2 b i EU-fördraget (s.k. rambeslutskonform

tolkning). Principen om konform tolkning kan dock inte tjäna som grund för att nationell rätt tolkas *contra legem*. Principen kräver i stället att den nationella domstolen i förekommande fall beaktar hela den nationella rätten för att bedöma i vilken mån den kan tillämpas utan att det leder till ett resultat som strider mot det som eftersträvas med rambeslutet (p. 47).

Svenska nationella bestämmelser på området

Rambeslutet om en europeisk arresteringsorder godkändes år 2002 av riksdagen (prop. 2001/02:118). Ändrad och ny lagstiftning i anledning av rambeslutet trädde i kraft den 1 januari 2004. Förfarandet regleras främst i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och förordningen (2003:1179) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

I 2 kap. 8 § första stycket BrB erinras om att det finns särskilda bestämmelser om överlämnande och utlämning för brott. Enligt bestämmelsens andra stycke ska villkor som uppställts vid överlämnande eller utlämning från en annan stat till Sverige gälla här. Paragrafen fick sin nuvarande lydelse i samband med införandet av reglerna om en europeisk arresteringsorder. Beträffande rambeslutets artikel 26 uttalas bl.a. följande i motiven (prop. 2003/04:7 s. 158).

Det torde inte kunna sättas i fråga att tillgodoräknande ska ske efter överlämnande för lagföring. Av rambeslutet framgår dock inte klart om även frihetsberövanden som föregått överlämnande för verkställighet avses med bestämmelsen. Den sistnämnda situationen är i fråga om utlämning inte reglerad i svensk rätt. I praxis tillgodoräknas inte tid för frihetsberövanden i sådana fall, om inte annat följer av ett särskilt villkor enligt 2 kap. 8 § brottsbalken. Enligt regeringens mening strider det inte mot rambeslutet att begränsa tillämpningen av artikeln till att endast omfatta frihetsberövanden som föregått överlämnande för lagföring och detta har också godtagits av remissinstanserna.

Beträffande 2 kap. 8 § BrB görs vidare följande uttalande (a. prop. s. 210).

Regeln i andra stycket föreskriver att ett villkor som har ställts upp vid en utlämning till Sverige ska gälla här. Innebörden av ändringen är att också ett villkor som har ställts upp vid överlämnande till Sverige ska respekteras t.ex. i fråga om möjligheten att lagföra den som har överlämnats för andra gärningar än de som omfattades av beslutet om överlämnande (specialitetsprincipen) eller att vidareutlämna eller vidareöverlämna en person som tidigare har överlämnats till Sverige. Omfattningen av dessa begränsningar framgår av artiklarna 27 respektive 28 i rambeslutet. Det kan också vara fråga om villkor att den överlämnade personen ska återföras till den andra staten för att där verkställa ett eventuellt frihetsberövande straff (artikel 5.3) eller att vissa frihetsberövanden ska avräknas (artikel 26).

Uttrycket att villkor *uppställts* avser situationer såväl där villkoret ställts upp i det enskilda fallet som där villkoret gäller enligt det internationella avtalet, t.ex. de nämnda artiklarna i rambeslutet, utan att det nämnts i det enskilda fallet.

I 19 § lagen om beräkning av strafftid m.m. anges, såvitt är aktuellt här, att vid verkställighet av fängelse räknas strafftiden, när den dömde är häktad eller på annan grund intagen i kriminalvårdsanstalt, från den dag då domen får verkställas och i annat fall från den dag då den dömde enligt 10 § intages i allmänt häkte eller kriminalvårdsanstalt eller omhändertages av polismyndighet för förpassning. Tid, under vilken den dömde hållits i häkte i målet efter det att slutlig dom eller beslut däri meddelades, ska räknas som tid varunder straffet verkställts.

Av 19 a § samma lag framgår att om någon har dömts till fängelse på viss tid, och den dömde med anledning av misstanke om brott, som prövats genom dom i målet, under en sammanhängande tid av minst 24 timmar har varit berövad friheten som bl.a. anhållen eller häktad, ska tiden för frihetsberövandet, till den del därunder inte samtidigt skett verkställighet av dom i annat mål, anses som tid under vilken den utdömda påföljden verkställts i anstalt.

Beslut som avses i lagen om beräkning av strafftid m.m. meddelas enligt 28 § av Kriminalvården.

Mål nr
1553-09

Av 33 kap. 7 § BrB framgår att bestämmelserna om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande som verkställighet av påföljd i bl.a. 19 a § lagen om beräkning av strafftid m.m. ska tillämpas av rätten i fråga om frihetsberövande som ägt rum utom riket, om inte särskilda skäl talar emot detta. Av motivuttalanden framgår att avsikten är att frihetsberövanden som föregår ett överlämnande till Sverige för lagföring alltid ska avräknas. I fråga om personer som överlämnats med anledning av en arresteringsorder följer av rambeslutet att den anmodade staten ska informera Sverige om eventuellt frihetsberövande som föregått överlämnandet. Någon utredning av frihetsberövandets karaktär ska normalt inte behöva göras, utan domstolen ska kunna lita på en uppgift från den anmodade staten om frihetsberövanden som har ägt rum där (a. prop. s. 210 f.).

Omständigheterna i målet

Av utredningen i målet framgår följande. AA dömdes av allmän domstol till fängelse i ett år och två månader men inställde sig inte vid anstalten när straffverkställigheten skulle påbörjas. Han greps i Polen den 17 mars 2008 med anledning av en europeisk arresteringsorder. Han var frihetsberövad i Polen från den 17 mars 2008 till den 2 april 2008 samt från den 27 maj 2008 till den 11 juli 2008 då han överlämnades till Sverige. Utredningen visar inte att den beslutande polska distriktsdomstolen i Kozalin i samband med överlämnandet uppställde något uttryckligt villkor om att AA ska få avräkning i Sverige för tiden som frihetsberövad i Polen. Av handlingarna framgår dock att den polska domstolen i vart fall i september 2008, till synes på svensk förfrågan, översände information om frihetsberövandets längd till svenska myndigheter. AA påbörjade verkställighet av det svenska fängelsestraffet samma dag som han överlämnades från Polen men avvek i samband med permission i oktober 2008. Han är såvitt känt alltjämt på fri fot. Kvar att verkställa av det utdömda fängelsestraffet är enligt senast meddelade strafftidsbeslut 2 månader och 27 dagar.

Frågan i målet är om AA har rätt att från den återstående strafftiden få avräknad den tid han satt frihetsberövad i Polen i avvaktan på att han skulle överlämnas till Sverige för verkställighet av fängelsestraffet. AA gör i första hand gällande att en sådan rätt till avräkning måste anses följa av artikel 26 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder.

Regeringsrättens bedömning

Till grund för det aktuella rambeslutets systematik ligger principen om ömsesidigt erkännande. De behöriga rättsliga myndigheterna i medlemsstaterna ska i princip erkänna varandras bedömningar, domar och beslut utan någon om- eller överprövning av avgörandena. Det ligger därför i linje med rambeslutets syfte att ett frihetsberövande, som har beslutats inom ramen för systemet med arresteringsorder, ska betraktas och behandlas som ett faktum i alla berörda medlemsstater oberoende av i vilket land frihetsberövandet har ägt rum och oberoende av i vilket syfte arresteringsordern har utfärdats.

I artikel 1.1 i rambeslutet definieras den europeiska arresteringsordern som ett rättsligt avgörande som är utfärdat av en medlemsstat med syftet att en annan medlemsstat ska gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring eller för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd. Enligt artikel 26.1 åläggs den utfärdande staten att avräkna all tid för frihetsberövande i den anmodade staten som beror på verkställighet av en europeisk arresteringsorder. Den rättsliga myndigheten i den verkställande staten ska vidare enligt artikel 26.2 översända till den utfärdande myndigheten alla uppgifter om hur länge frihetsberövandet på grundval av den europeiska arresteringsordern har varat. Någon åtskillnad görs inte mellan arresteringsordrar som har utfärdats för olika syften.

Regeringsrätten konstaterar att ordalydelsen av artikel 26.1 jämförd med artikel 1.1 knappast kan leda till någon annan slutsats än att avsikten är att den utfärdande staten ska avräkna tid för frihetsberövanden som föregått överlämning både när fråga är om överlämnande för lagföring och för straffverkställighet.

Vidare är den informationsplikt som föreskrivs i artikel 26.2 ovillkorlig. Det måste då förutsättas att informationen också ska användas av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten i samtliga fall. Mot den angivna bakgrunden finner Regeringsrätten att innebörden av rambeslutet och dess artikel 26 om avräkning får anses vara att all tid för frihetsberövande som beror på verkställighet av en europeisk arresteringsorder, oavsett i vilket syfte ordern har utfärdats, ska avräknas i den utfärdande staten och således komma den överlämnade personen till godo vid beräkningen av strafftidens längd.

När någon har överlämnats till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder för lagföring är det de allmänna domstolarna som med stöd av bestämmelsen i 33 kap. 7 § BrB förordnar om avräkning för den tid som vederbörande varit frihetsberövad utomlands. Bestämmelsen är visserligen fakultativ men det framgår av förarbetsuttalanden att avsikten är att domstolarna ska förordna om avräkning i dessa fall och att man normalt inte ska behöva göra någon utredning rörande frihetsberövandets karaktär.

När någon, som i det nu aktuella fallet, har överlämnats till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder för straffverkställighet finns det inte någon bestämmelse av innebörd att Kriminalvården självmant ska eller får förordna om avräkning för frihetsberövanden utomlands. Den regel som finns innebär att avräkning ska ske under förutsättning att detta uppställts som villkor vid överlämnandet.

Genom rambeslutets regler om avräkning och om skyldigheten för den verkställande statens myndighet att lämna underlag för avräkningen, får det anses föreligga ett underförstått villkor att information om ett frihetsberövandes längd ska beaktas av vederbörande myndighet i den utfärdande staten på så sätt att avräkning ska medges. Den polska domstolen får därför, genom att ha lämnat uppgifter om frihetsberövandet i Polen, anses ha uppställt ett sådant villkor som enligt bestämmelsen i 2 kap. 8 § andra stycket BrB ska gälla i Sverige och beaktas av, i detta fall, Kriminalvården.

Mål nr
1553-09

AA har således rätt att, vid beräkning av strafftiden, få avräkning för den tid som han var frihetsberövad i Polen i avvaktan på överlämnande till Sverige.

Överklagandet ska därför bifallas.

Susanne Billum

Peter Kindlund

Margit Knutsson

Henrik Jermsten

Olle Stenman

Jonatan Wahlberg

Föredragande regeringsrätts-
sekreterare

Avd. II

Föredraget 2010-02-24